

Kępkowska, Bożena

"Katyń - ocalić od zapomnienia"

Przegląd Pruszkowski nr 1, 23-31

2011

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Bożena Kępkowska

Nauczyciel Zespołu Szkół Ogólnokształcących i Zawodowych

„KATYŃ – OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA”

10 marca 2011 r. w Zespole Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Pruszkowie odbyło się spotkanie dotyczące realizacji II części projektu edukacyjnego pt. „Katyń – ocalić od zapomnienia.”

*W Katyńskim lesie cicho jest,
tam ptaki nie śpiewają.*

*Płaczącym wierzbowi braknie łez
i mroczne cienie się zbierają.*

*W Katyńskim lesie każdy świt napelnia serca żalem,
żałosnie nawet słońce łśni i wieczny znicz zapala.*

*Trzy nazwy niby ciernie trzy
wciąż ranią pamięć naszą.*

*Ich w Polsce nie zapomni nikt –
Starobielsk, Kozielsk i Ostaszków.*

Inicjatorami akcji byli nauczyciele: Natalia Bocheńska i Bożena Kępkowska oraz Stowarzyszenie Weteranów Straży Granicznej w osobie jej prezesa, p. Waldemara Bocheńskiego.

Konferansjer, Łukasz Ganc, w imieniu uczniów ZSTiO przywitał przybyłych gości, przedstawicieli Powiatu Pruszkowskiego, Policji (Główniej Komendy Powiatowej), Prezydenta Miasta Pruszkowa, dyrektorów szkół oraz przedstawicieli innych instytucji kulturalno-oświatowych.

Spotkanie rozpoczęto od sztuki żywego słowa. Utwór poetycki Zbigniewa Herberta pt. „Guziki”, w wykonaniu Natalii Dyńskiej,

uczennicy klasy II LB, przeniósł wszystkich w atmosferę tamtych smutnych czasów.

Dyrektor ZSTiO, pani Wanda Kurek, przywitała zebranych i wyjaśniła cel spotkania. Resztę uzupełnili uczniowie klasy II liceum: Aneta Kryńska i Łukasz Kosieradzki omawiając ideę projektu skierowanego do szkół, nauczycieli, uczelni, samorządu terytorialnego, parafii i stowarzyszeń.

Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących rozpoczął realizację tego projektu od 15 stycznia 2011 r. W tym czasie odbyły się prelekcje o Zbrodni Katyńskiej prowadzone przez p. Józefa Bocheńskiego – przedstawiciela stowarzyszenia Weteranów Polskich Formacji Granicznych. Uczniowie zapoznali się z materiałami archiwalnymi, literaturą, zdjęciami i prezentacją multimedialną ukazującą losy zamordowanych Polaków w Katyniu, Twerze i Charkowie. Mieli też możliwość obejrzenia wystawy na temat: **Policja Państwowa w II Rzeczypospolitej oraz Ofiary Zbrodni Katyńskiej – ekshumacje.**

Po prezentacji przyszedł czas na słowo poetyckie w wykonaniu uczniów II klasy Gimnazjum Sportowego: Marcina Gajdy i Patryka Leszkiewicza. To oni wzruszyli zebranych recytując nostalgiczny wiersz Feliksa Konarskiego pt. „Katyń”:

Tej nocy zgładzono wolność
W Katyńskim lesie ...
Zdradzieckim strzałem w czaszkę
Pokwitowano Wrzesień...

Związano do tyłu ręce
By w obecności kata
Nie mogły się wznieść błagalnie
Do Boga i do świata.

Zakneblowano usta!
By z tej Katyńskiej nocy
Nie mogły wołać o litość
Ni wezwać znikąd pomocy.

Zgładzono sprawiedliwość,
Prawdę i wolność zgładzono!
Zdradzono w Smoleńskim lesie
Pod obcej nocy osłoną...
I tylko pamięć została
Po tej Katyńskiej nocy...
Pamięć nie dała się zgładzić,
Nie chciała ulec przemocy.

I woła sprawiedliwość,
I prawdę po świecie niesie...
Prawdę o jeńców tysiącach
Zgładzonych w Katyńskim lesie.

Utwór ten był swoistym preludium do prelekcji p. majora Zygmunta Kowalczyka na temat „Policja Państwowa w latach 1919–1939” oraz wypowiedzi autora wystawy, p. Aleksandra Załęskiego, uczestnika ekshumacji w latach 1991–1995 w Katyniu, Miednoje i Charkowie. Niezwykle poruszająca była jego opowieść o ekshumacji zwłok. W miejscach, gdzie ze względu na warunki nie zaszły jeszcze do końca zmiany rozkładu ciał tak, aby został sam szkielet, wydobywano coś w rodzaju przyklejonej do kości galarety. Doły, nad którymi dokonywano egzekucji, były głębokie na 4-5 metrów, a odkopane szczątki trzeba było przeszukać. Znajdowano pudełka, medaliki, guziki, obrączki, itp. Jak podkreślił autor wystawy, robił zdjęcia i dokumentacje zarówno dla polskiej jak i dla rosyjskiej prokuratury. Widok ten był wstrząsający, nie wszyscy mogli tam pracować – a on sam również miał moment załamania.

Jego wypowiedzi wzruszyły wszystkich zebranych, a emocjonalny odbiór zdjęć z ekshumacji sprawił, że w oczach gości pojawiły się łzy.

Drugim etapem spotkania było zwiedzenie wystawy pod kierunkiem panów: Z. Kowalczyka i A. Załęskiego. Symbolicznego przecięcia wstęgi dokonali: Pani Hanna Kuran – Członek Zarządu Powiatu Pruszkowskiego, Pan Waldemar Perdion – Komendant Powiatowej Policji w Pruszkowie oraz Pan Aleksander Załęski – autor wystawy.

Dnia 15 kwietnia odbyła się kolejna uroczystość dla uczczenia pomordowanych w Katyniu – sadzenie dębów pamięci i odsłonięcie pamiątkowych tablic poświęconych trzem policjantom: Antoniemu Bąkowi, Władysławowi Gomulińskiemu i Stefanowi Kaliskiemu.

Na uroczystość przybyli przedstawiciele Powiatu Pruszkowskiego ze starostą panią Elżbietą Smolińską, władz samorządowych i Policji Państwowej.

Pododdział Komendy Stołecznej Policji i Grupa Rekonstrukcji Historycznej Policji Państwowej wystawiły honorowe posterunki przy pamiątkowych tablicach.

Po zajęciu miejsc przez gości wprowadzono sztandary, a następnie Orkiestra Reprezentacyjna Policji odegrała hymn państwowy.

Uroczystość rozpoczęła się wystąpieniem Dyrektora ZSTiO, pani Wandy Kurek. Następnie głos zabrali Starosta pani Elżbieta Smolińska i przedstawiciel Stowarzyszenia „Parafiada”.

Po wystąpieniach zaproszonych gości odczytano noty biograficzne policjantów, pamięci którym poświęcono dzisiejszą uroczystość.

– **Antoni Bąk**, syn Franciszka i Marianny, urodzony w 1889 r. w Pruszkowie. Komisarz Policji Państwowej mianowany pośmiertnie nadkomisarzem, służył w Wojsku Polskim od 24 listopada 1919 r. do 8 listopada 1920 r., w Policji Państwowej od 18 grudnia 1920 r., rozpoczął studia prawnicze, odznaczony Srebrnym Krzyżem Zasługi RP, zamordowany przez NKWD strzałem w tył głowy w 1940 r. w Kalininie (Twerze).

– **Władysław Kazimierz Gomuliński**, syn Ignacego, ur. 22 maja 1896 r. w Warszawie, urzędnik państwowy, major rezerwy WP, zamordowany przez NKWD strzałem w tył głowy 23 kwietnia 1940 r.

– **Stefan Kaliski**, syn Tomasza i Antoniny, ur. 2 września 1902 r. w Książenicach, w latach 1920 – 1926 służył w WP jako sierżant, później służył w komisariacie PP w Pruszkowie, we wrześniu 1939 na posterunku w Brwinowie, zamordowany przez NKWD strzałem w tył głowy w 1940 r. w Kalininie (Twerze).

Kolejnym punktem programu było sadzenie dębów poświęconych bohaterom mordu katyńskiego i odsłonięcie tablic pamiątkowych.

– Dąb Pamięci poświęcony Antoniemu Bąkowi posadziła Pani Elżbieta Smolińska Starosta powiatu Pruszkowskiego

– Dąb Pamięci poświęcony Władysławowi Gomulińskiemu posadzili pan Ryszard Radyn – krewny Władysława Gomulińskiego i Juliana Gomulińskiego – byłego dyrektora szkoły w latach 1929-1949

– Dąb Pamięci poświęcony Stefanowi Kaliskiemu posadzili pani Wanda Kurek Dyrektor Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących w Pruszkowie i Młodszy Inspektor Waldemar Perdion, Komendant Powiatowy Policji w Pruszkowie.

Pani Starosta rozsypała pod posadzonymi Dębami ziemię przywiezioną z cmentarza w Miednoje, a uczniowie szkoły Katarzyna Pasik, Arkadiusz Jędrych i Katarzyna Godlewska odsłoniли tablice pamiątkowe. Obecni na uroczystości księża Dariusz Boguszewski i Józef Jachimczak poświęcili Dęby Pamięci i tablice pamiątkowe. Przed rozpoczęciem mszy świętej koncelebrowanej przez zaproszonych księży odegrano na trąbce „Śpij Kolego”.

W czasie Mszy św. w ramach modlitwy wiernych odczytany został wiersz „Modlę się”, którego autorem był zamordowany w Katyniu w 1940 r. podporucznik rezerwy Waclaw Kruk.

Po mszy świętej uczniowie ZSTiO zaprezentowali wzruszający program artystyczny przygotowany przez panią Ewę Kowalską – wicedyrektora szkoły i nauczycielkę języka polskiego oraz panią Violetę Trawnik – nauczycielkę religii.

Uroczystość zakończył apel Pamięci poświęcony Żołnierzom Wojska Polskiego, Marynarki Wojennej, Obrony Narodowej, Korpusu Pogranicza, Straży Granicznej, Policji Państwowej i Policji Województwa Śląskiego zamordowanym przez sowieckie NKWD

w kwietniu i maju 1940 r. i pogrzebanym w dołach śmierci Katyń-
nia, Charkowa, Miednoje oraz wielu miejscach dotychczas nie-
znanych.

Każdy Twój wyrok

Każdy Twój wyrok przyjmę twardy,
Przed mocą Twoją się ukorzę.
Ale chroń mnie od pogardy,
Przed nienawiścią strzeż mnie Boże.

Wszak Tyś jest niezmierzone dobro,
Którego nie wyrażą słowa,
Więc od nienawiści obroń
I od pogardy mnie zachowaj.

Co postanowisz, niech się ziści
Niechaj się woła Twoja stanie,
Ale zbaw mnie od nienawiści
I ocal od pogardy, Panie...

W dniu 11 kwietnia 2011 r. w ramach duszpasterskiego wizy-
towania szkoły wystawę zwiedził jego Eminencja Kardynał Kazi-
mierz Nycz.

